

PRESERVE

Preventing Racism and Discrimination -
Enabling the Effective Implementation of the
EU Anti-Racist Legal Framework

PROJECT 101049763 - CERV-2021-EQUAL

Οι διατάξεις της Οδηγίας για τη Φυλετική Ισότητα

Μέρος II - 2^η Θεματική ενότητα

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Directorate-General for Justice and Consumers of the European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Co-funded by the
European Union

Στόχοι της θεματικής ενότητας

Η παρουσίαση των κυριότερων όρων και διατάξεων της Οδηγίας για τη Φυλετική Ισότητα

Η επισήμανση σημαντικής νομολογίας σε σχέση με την Οδηγία

Η εφαρμογή της γνώσης αυτής σε πρακτικά σενάρια, προκειμένου να εξετάσουμε πώς λειτουργεί ο νόμος στην πράξη

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα

- **Οδηγία 2000/43/ΕΚ της 29^{ης} Ιουνίου 2000 περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής.**
 - Διαδικασίες επί παραβάσει λόγω μη εφαρμογής;
 - Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης

Παραδείγματα διακρίσεων για λόγους φυλετικής και/ή εθνοτικής καταγωγής;

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Ποιους προστατεύει;

- «απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής». (Άρθρο 2(1))
- Όλα τα φυσικά πρόσωπα και όλα τα νομικά πρόσωπα, περιλαμβανομένων των υπηκόων τρίτων χωρών
- **Η «φυλετική ή εθνοτική καταγωγή» δεν ορίζεται στην Οδηγία;**
 - «φυλή» → τα εξωτερικά χαρακτηριστικά ενός ατόμου, όπως το χρώμα του δέρματος
 - «εθνότητα» → γλώσσα, θρησκεία, πολιτισμός, κοινωνικά ήθη, παραδόσεις
- Ασφάλεια του δικαίου;
- Περιεκτικοί ορισμοί και διευρυμένη εφαρμογή της Οδηγίας; (Υπόθεση C-83/14, *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*)
- Η στάση της Επιτροπής;

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Ποιους δεν προστατεύει;

«Η παρούσα οδηγία δεν καλύπτει τη διαφορετική μεταχείριση λόγω υπηκοότητας και δεν θίγει τις διατάξεις και τις προϋποθέσεις που αφορούν την εισδοχή και την παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών και απατρίδων στην επικράτεια των κρατών μελών, ούτε τη μεταχείριση που απορρέει από τη νομική κατάσταση των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών ή απατρίδων». Άρθρο 3(2)

- **Υπόθεση C-668/15, *Jyske Finans***
 - Άρνηση απόδοσης οποιαδήποτε σημασίας στην επικάλυψη μεταξύ εθνοτικής καταγωγής και υπηκοότητας.
- **Υπόθεση C-54/07, *Feryn***
 - Δεν είναι απαραίτητο να εντοπισθεί συγκεκριμένο θύμα για να παραπεμφθεί μια υπόθεση στο Δικαστήριο
 - «Το γεγονός ότι ένας εργοδότης δηλώνει δημοσίως ότι δεν θα προσλαμβάνει μισθωτούς με ορισμένη εθνοτική ή φυλετική καταγωγή, πράγμα το οποίο είναι προδήλως ικανό να αποτρέψει σοβαρά ορισμένους υποψηφίους από την υποβολή της υποψηφιότητάς τους και επομένως, να εμποδίσει την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας, συνιστά άμεση δυσμενή διάκριση»

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Ποιους δεν προστατεύει;

→ Θα μπορούσε ένας πρόσφυγας ή ένας αιτών άσυλο να επικαλεστεί την Οδηγία για να καταγγείλει την ύπαρξη διάκρισης εναντίον του;

Υπηκοότητα ≠ Συσχέτιση μεταξύ πρόσφυγα/αιτούντος άσυλο και της εθνότητάς του;

- *Επίτροπος Ισότητας κατά Skarets Fastigheter Aktiebolag* (υπόθεση του Σουηδικού Εφετείου)
 - στενή συσχέτιση μεταξύ της κατάστασης ενός ατόμου ως πρόσφυγα/αιτούντος άσυλο και της εθνότητας του καταγωγής

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Τομείς που καλύπτονται;

Όροι πρόσβασης στην απασχόληση και την αυτοαπασχόληση (πρόσληψη και προαγωγή του πιθανού θύματος)

Πρόσβαση σε όλα τα είδη και όλα τα επίπεδα επαγγελματικού προσανατολισμού και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής επαγγελματικής πείρας.

Εργασιακές συνθήκες και όροι απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών.

Ιδιότητα του μέλους και συμμετοχή σε οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών.

Κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανόμενης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης.

Εκπαίδευση.

Πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που είναι διαθέσιμα στο κοινό, και παροχή αυτών, συμπεριλαμβανόμενης της στέγασης.

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: **Απαγορεύσεις**

Άμεση διάκριση

Έμμεση διάκριση

Παρενόχληση

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: **Απαγορεύσεις Άμεση διάκριση**

«συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, σε ένα πρόσωπο επιφυλάσσεται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση» (άρθρο 2(2)(α))

→ Από το πρόσωπο το οποίο προβαίνει στην ίδια την διακριτική μεταχείριση και από πρόσωπο το οποίο δίδει εντολή σε άλλο για την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης.

Μπορείτε να σκεφτείτε παραδείγματα άμεσων διακρίσεων τα οποία θα απαγορεύονταν από την Οδηγία;

PRESERVERE

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Απαγορεύσεις Έμμεση διάκριση

«συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία» (άρθρο 2(2)(β))

→ Εκ πρώτης όψεως ουδετερότητα του κριτηρίου ή της πρακτικής

→ Από το πρόσωπο το οποίο προβαίνει στην ίδια την διακριτική μεταχείριση και από πρόσωπο το οποίο δίδει εντολή σε άλλο για την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης.

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Απαγορεύσεις Έμμεση διάκριση

- Υπόθεση C-83/14, *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*
 - Για να δύναται μέτρο να συνιστά έμμεση διάκριση βάσει της Οδηγίας, αρκεί αυτό να «θέτει σε μειονεκτική θέση ιδίως τα πρόσωπα τα οποία έχουν το εν λόγω χαρακτηριστικό, ακόμα κι αν χρησιμοποιεί κριτήρια ουδέτερα, τα οποία δεν βασίζονται στο προστατευόμενο χαρακτηριστικό»

Μπορείτε να σκεφτείτε παραδείγματα έμμεσων διακρίσεων τα οποία θα απαγορεύονταν από την Οδηγία;

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Απαγορεύσεις Παρενόχληση

«Η παρενόχληση νοείται ως διάκριση κατά την έννοια της παραγράφου 1, εφόσον σημειώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με φυλετική ή εθνοτική καταγωγή με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος». (Άρθρο 2(3))

→ η καθιέρωση ενός εχθρικού περιβάλλοντος του οποίου συνέπεια είναι η προσβολή της αξιοπρέπειας ενός ατόμου επαρκεί για να διαπιστωθεί η παρενόχληση

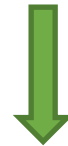
→ στοχοποιεί συγκεκριμένες φυλετικές ή εθνοτικές μειονοτικές ομάδες ή άτομα

Μπορείτε να σκεφτείτε παραδείγματα παρενόχλησης τα οποία θα απαγορεύονταν από την Οδηγία;

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Προστασία έναντι αντιποίνων

«Τα κράτη μέλη εισάγουν στην έννομη τάξη τους τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας των εργαζομένων κατά τυχόν δυσμενούς μεταχείρισης ή δυσμενούς επίπτωσης, ως αντίδρασης σε κάποια καταγγελία ή διαδικασία που στοχεύει στην πραγμάτωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης». (Άρθρο 9)

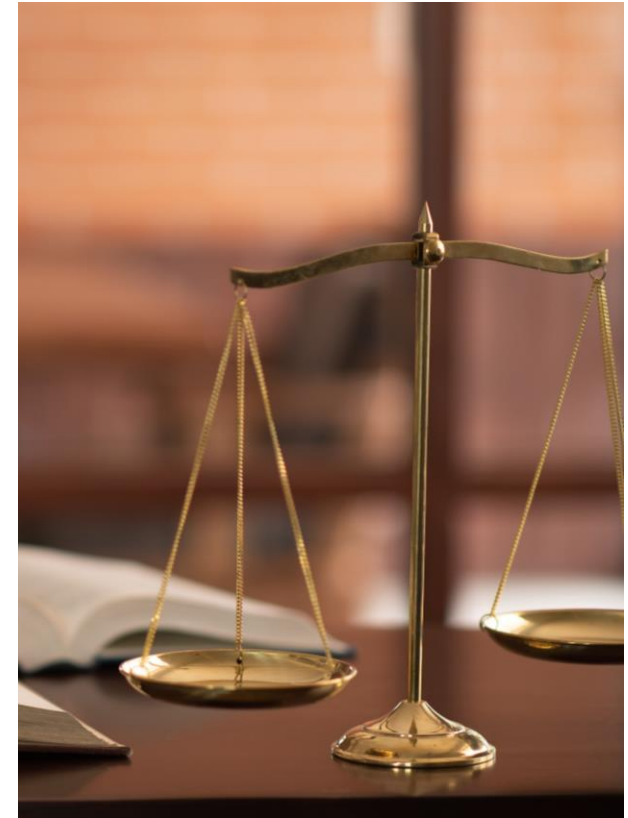
→ **Ως αντίποινα** ορίζονται οποιαδήποτε δυσμενή μέτρα λαμβάνονται από έναν οργανισμό (συμπεριλαμβανομένων των εργοδοτών και των δημόσιων αρχών) ή από έναν ιδιώτη σε απάντηση των προσπαθειών επιβολής του δικαιώματος στην ίση μεταχείριση.

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Μέσα υπεράσπισης;

Άρθρο 5: «**Προκειμένου να πραγματοποιεί η πλήρης ισότητα**, η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν ειδικά μέτρα με σκοπό την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής».

→ οργανώσεις ατόμων συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, όταν ο κύριος σκοπός τους είναι η προαγωγή των ειδικών αναγκών των εν λόγω ατόμων

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Μέσα υπεράσπισης;

Άρθρο 4: «η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε ένα χαρακτηριστικό σχετικό με τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή δεν συνιστά διάκριση όταν, λόγω της φύσης των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή του πλαισίου εντός του οποίου διεξάγονται αυτές, ένα τέτοιο χαρακτηριστικό αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση, εφόσον ο στόχος είναι θεμιτός και η προϋπόθεση είναι ανάλογη».

→ Πώς αξιολογείται το κριτήριο της αναλογικότητας;

→ Το εν λόγω μέσο υπεράσπισης χρησιμοποιείται «σε πολύ περιορισμένες περιπτώσεις». (Αιτιολογική σκέψη 18 του Προοιμίου)

Προσφεύγοντας στο δικαστήριο

Όταν πιθανολογείται διάκριση (εκ πρώτης όψεως διάκριση), το βάρος της απόδειξης αντιστρέφεται στον εναγόμενο (άρθρο 8(1)) → ο εναγόμενος οφείλει να καταδείξει ότι δεν προέβη σε διακριτική μεταχείριση, αντί να απαιτείται από τον ενάγοντα να αποδείξει πλήρως τη διάκριση (όχι σε ποινικές διαδικασίες)

Μπορείτε να βασιστείτε σε στατιστικά στοιχεία για να αποδείξετε την ύπαρξη έμμεσης διάκρισης (αιτιολογική σκέψη 18 του Προοιμίου) → οι φορείς ισότητας έχουν καθήκον να διενεργούν ανεξάρτητες εθνικές έρευνες για τις διακρίσεις (άρθρο 13(2))

Είναι καθήκον των φορέων ισότητας δυνάμει του άρθρου 13(2) της Οδηγίας να «[παρέχουν ανεξάρτητη συνδρομή] προς τα θύματα διακρίσεων όταν καταγγέλλουν διακριτική μεταχείριση».

Προσφεύγοντας στο δικαστήριο II

Άρθρο 7(2) → ενώσεις, οργανώσεις ή άλλα νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν έννομο συμφέρον να διασφαλίσουν ότι τηρούνται οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας, μπορούν να κινήσουν, είτε εξ ονόματος του ενάγοντος/αιτούντος είτε προς υπεράσπισή του κάθε δικαστική ή/και διοικητική διαδικασία.

Η Οδηγία καθορίζει τις ελάχιστες, όχι τις μέγιστες προϋποθέσεις (άρθρο 6(1)).

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Επανορθωτικά μέτρα;

- καταβολή αποζημίωσης → «αποτελεσματική, ανάλογη και αποτρεπτική»
- ποινικές υποθέσεις → καταβολή χρηματικής ποινής ή φυλάκιση
- οι κυρώσεις μπορούν να συνίστανται σε απαγορευτικά μέτρα σύμφωνα με τους κανόνες του εθνικού δικαίου
- Υπόθεση C-81/12, *Asociatia Accept κατά Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii*
 - Η Οδηγία απαγορεύει την εθνική νομοθεσία δυνάμει της οποίας οι κυρώσεις είναι αμιγώς συμβολικές και, υπό ορισμένες περιστάσεις, θα μπορούσε να συντρέχει παραβίαση της Οδηγίας, εάν σε περίπτωση διακριτικής μεταχείρισης η προειδοποίηση αποτελεί τη μοναδική πιθανή κύρωση.

Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα: Περιπτωσιολογική μελέτη

Ο Jean, υπήκοος του Καμερούν, εισήλθε παράτυπα στη Ρουμπινία, κράτος μέλος της ΕΕ, και υπέβαλε αίτηση για άσυλο. Ενώ περιμένει να εξεταστεί η αίτησή του για άσυλο, ενημερώνεται ότι οι αιτούντες άσυλο δεν έχουν δικαίωμα να εργαστούν σε κανέναν τομέα και, ως εκ τούτου, λαμβάνουν μηνιαίο επίδομα. Το επίδομα καλύπτει τη διαμονή του, αλλά δεν απομένουν αρκετά χρήματα για τη διατροφή του μέχρι το τέλος του μήνα. Δια νόμου, ανέρχεται στο 60% του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος των υπηκόων της Ρουμπινίας. Δύο μήνες αργότερα, η αίτησή του για άσυλο εγκρίνεται και του αναγνωρίζεται το καθεστώς του πρόσφυγα. Ως πρόσφυγας, δικαιούται να εργάζεται μόνο στους τομείς της κτηνοτροφίας και της γεωργίας. Ενημερώνεται ότι ο εν λόγω περιορισμός αποτελεί απαραίτητη κυβερνητική πολιτική, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι το σύστημα αιτήσεων για χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα δεν τυγχάνει εκμετάλλευσης ούτε κατακλύζεται από οικονομικούς μετανάστες. Αφότου εξασφαλίζει θέση εργασίας, συνειδητοποιεί ότι κερδίζει λιγότερο από το 50% του μισθού που λαμβάνουν οι συνάδελφοί του οι οποίοι είναι υπήκοοι της Ρουμπινίας. Όταν αποφασίζει να παραπονεθεί για το ζήτημα αυτό, ο διευθυντής τον ρωτά περιφρονητικά: «Και τι θα κάνεις; Τον σύμβουλο πληροφορικής;» Ο Jean υποβάλλει καταγγελία στις αρχές και απολύεται αμέσως από τη δουλειά του «για πρόκληση αχρείαστης αναταραχής ανάμεσα στους εργαζομένους». Λόγω έλλειψης προσωπικού και περικοπών του προϋπολογισμού, οι αρχές εξετάζουν τελικά την καταγγελία τρία χρόνια αργότερα, όπου όλοι οι μάρτυρες ισχυρίζονται ότι έχουν πλέον ξεχάσει το περιστατικό μεταξύ του Jean και του διευθυντή του.

Ο Kuda είναι καλός φίλος του Jean. Είναι υπήκοος Ρουμπινίας και, παρόλο που δεν είναι αφρικανικής καταγωγής, έχει σκουρόχρωμο δέρμα. Ο διευθυντής εσφαλμένα θεωρεί ότι είναι και αυτός πρόσφυγας, ότι λαμβάνει μειωμένο μισθό και σχεδιάζει να υποβάλει καταγγελία στις αρχές. Μόνο και μόνο για σιγουριά, τον απολύει.

Τέλος, η γυναίκα του Jean, η Ayshe, είναι μουσουλμάνα και φορά μπούρκα. Θέλει να εργαστεί ως υπάλληλος υποδοχής, όμως ενημερώνεται ότι πρέπει να κατέχει τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών και άριστη γνώση της ρουμπινιακής γλώσσας. Αυτές οι προϋποθέσεις δεν περιλαμβάνονταν στην αγγελία εργασίας βάσει της οποίας υπέβαλε αίτηση. Αναφέρθηκαν πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Στην προσπάθειά της να εγγραφεί σε πανεπιστήμιο και σε τμήμα εκμάθησης της γλώσσας, ενημερώνεται ότι δεν μπορεί να φοιτήσει σε κανένα από αυτά φορώντας την μπούρκα. Ως αποτέλεσμα, δεν μπορεί να παρακολουθήσει μαθήματα στο πανεπιστήμιο. Φεύγοντας από τη Γραμματεία του πανεπιστημίου, βλέπει μια αφίσα στην οποία αναγράφεται η φράση «Το Πανεπιστήμιο αυτό υποστηρίζει το κίνημα 'Έξω οι εξτρεμιστές από τη Ρουμπινία'». Στην αφίσα απεικονίζεται εμφανώς μια γυναίκα με μπούρκα.

Συμβουλευστε τα μέρη κατά πόσο και με ποιο τρόπο μπορούν να βασιστούν στην Οδηγία για τη Φυλετική Ισότητα.

Εταίροι του έργου PRESERVERE:

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ ΣΤΟ

preserve-eu-project

